

Διονύσης Μάργαρης

Φυσική

Β' Λυκείου

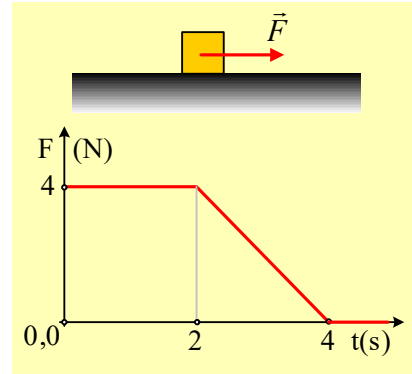

Προσανατολισμού

Ασκήσεις 2023-24

1) Μεταβλητή δύναμη και ορμή

Ένα σώμα Α μάζας $m=2\text{kg}$ βρίσκεται ακίνητο σε λείο οριζόντιο επίπεδο. Σε μια στιγμή δέχεται την επίδραση μεταβλητής οριζόντιας δύναμης F , το μέτρο της οποίας μεταβάλλεται, όπως στο διάγραμμα, ενώ η προς τα δεξιά κατεύθυνση θεωρείται θετική.

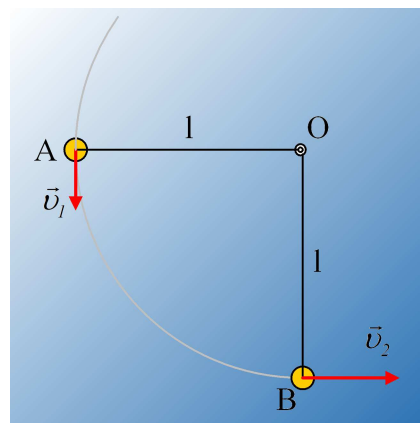
- i) Ποιος ο ρυθμός μεταβολής της ορμής και ποια η ορμή του σώματος, τη στιγμή $t_1=1\text{s}$.
- ii) Ποια η μεταβολή της ορμής από τη στιγμή t_1 , μέχρι τη στιγμή $t_2=2\text{s}$;

iii) Να υπολογιστεί η ταχύτητα του σώματος τη στιγμή $t_3=4\text{s}$, καθώς και το συνολικό έργο της δύναμης F .

iv) Τη στιγμή t_3 , όπου μηδενίζεται η ασκούμενη δύναμη F , το σώμα Α συγκρούεται πλαστικά με ένα δεύτερο σώμα Β, μάζας $M=3\text{kg}$ το οποίο κινείται, στην ίδια ευθεία, με αντίθετη κατεύθυνση και με ταχύτητα $u_B=8\text{m/s}$. Να υπολογιστεί η μεταβολή της ορμής του σώματος Α, η οποία οφείλεται στην κρούση.

2) Η μεταβολή της ορμής και μια βολή

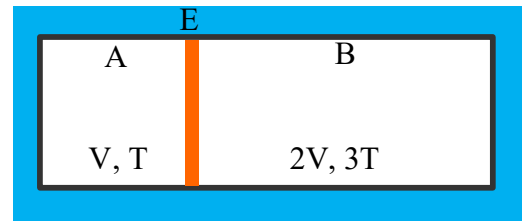
Μια μικρή σφαίρα μάζας $m=0,4\text{kg}$ διαγράφει κατακόρυφο κύκλο, δεμένη στο άκρο μη εκτατού νήματος μήκους $l=1\text{m}$, το άλλο άκρο του οποίου είναι δεμένο σε σταθερό σημείο Ο, το οποίο βρίσκεται σε ύψος h από το έδαφος. Σε μια στιγμή η σφαίρα περνά από την θέση Α, όπου το νήμα είναι οριζόντιο, όπου η οριζόντια συνιστώσα της επιτάχυνσής της έχει μέτρο $a_x=16\text{m/s}^2$.

- i) Να υπολογιστεί η ταχύτητα της σφαίρας στη θέση Α.
- ii) Να βρεθεί η ταχύτητα v_2 της σφαίρας στη θέση Β, όπου το νήμα γίνεται κατακόρυφο.
- iii) Να υπολογιστεί η μεταβολή της ορμής της σφαίρας, μεταξύ των θέσεων Α και Β.
- iv) Αν στη θέση Β το νήμα κόβεται και η σφαίρα πέφτει ελεύθερα, με αποτέλεσμα η μεταβολή της ορμής της κατά την πτώση να έχει μέτρο $2\text{kg}\cdot\text{m/s}$, να υπολογιστεί το ύψος h του σημείου Ο, από το έδαφος. Η αντίσταση του αέρα θεωρείται αμελητέα, ενώ $g=10\text{m/s}^2$.

3) Η κινητική θεωρία και μια ανάμειξη αερίων.

Ένα οριζόντιο κυλινδρικό δοχείο χωρίζεται σε δύο μέρη Α και Β με την βοήθεια ενός λεπτού εμβόλου Ε, το οποίο μπορεί να κινείται χωρίς τριβές. Με το έμβολο σε ισορροπία, το μέρος Α έχει όγκο $V_1=V$, ενώ περιέχει μια ποσότητα He σε απόλυτη θερμοκρασία T_1 . Το άλλο μέρος Β, έχει όγκο $V_2=2V$ και περιέχεται μια ποσότητα Ar , σε απόλυτη θερμοκρασία $T_2=3T_1$. Όλα τα τοιχώματα είναι θερμομονωτικά.

i) Για τους αριθμούς των μορίων των δύο αερίων ισχύει:

$$\alpha) N_1=N_2, \quad \beta) N_1=1,5N_2, \quad \gamma) N_1=3N_2.$$

ii) Για την μέση μεταφορική κινητική ενέργεια των μορίων των δύο αερίων ισχύει:

$$\alpha) \bar{K}_2 = \bar{K}_1, \quad \beta) \bar{K}_2 = 1,5\bar{K}_1, \quad \gamma) \bar{K}_2 = 3\bar{K}_1.$$

Σε μια στιγμή το έμβολο αφαιρείται, οπότε μετά από λίγο τα δύο αέρια έχουν πλήρως αναμειχθεί.

iii) Η απόλυτη θερμοκρασία του αερίου μίγματος των αερίων είναι:

$$\alpha) T=1,5T_1, \quad \beta) T= 1,8T_1, \quad \gamma) T= 2,1T_1.$$

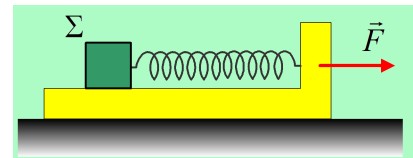
iv) Η τελική πίεση p' θα είναι ίση:

$$\alpha) p' = p, \quad \beta) p' = 1,25p, \quad \gamma) p' = 1,5p.$$

Να δικαιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

4) Δυνάμεις και ορμές σε ένα σύστημα

Σε λείο οριζόντιο επίπεδο σύρεται από ένα παιδί, ένα αμαξίδιο μάζας $M=20\text{kg}$. Πάνω στο καρότσι υπάρχει ένα σώμα Σ , μάζας $m=10\text{kg}$, το οποίο δεν παρουσιάζει τριβές με το αμαξίδιο, δεμένο στο άκρο οριζόντιου ιδανικού ελατηρίου, σταθεράς $k=240\text{N/m}$ και φυσικού μήκους $l_0=0,8\text{m}$, όπως στο σχήμα. Σε μια στιγμή t_0 το ελατήριο έχει μήκος $l_1=1,3\text{m}$, το αμαξίδιο και το σώμα Σ έχουν την ίδια ταχύτητα $u=2\text{m/s}$, ενώ το μέτρο της δύναμης που ασκεί το παιδί είναι $F=150\text{N}$.

Σε μια στιγμή t_0 το ελατήριο έχει μήκος $l_1=1,3\text{m}$, το αμαξίδιο και το σώμα Σ έχουν την ίδια ταχύτητα $u=2\text{m/s}$, ενώ το μέτρο της δύναμης που ασκεί το παιδί είναι $F=150\text{N}$.

i) Να υπολογιστούν για την στιγμή αυτή:

A) η ενέργεια του ελατηρίου καθώς και οι δυνάμεις που ασκεί στο σώμα Σ και στο αμαξίδιο.

B) η ορμή και ο ρυθμός μεταβολής της ορμής:

α) του σώματος Σ , β) του αμαξιδίου, γ) του συστήματος αμαξίδιο-σώμα Σ .

ii) Την παραπάνω στιγμή t_0 το παιδί σταματά να τραβάει το αμαξίδιο. Να υπολογιστεί ο ρυθμός μεταβολής της ορμής κάθε σώματος, αμέσως μετά την κατάργηση της δύναμης F .

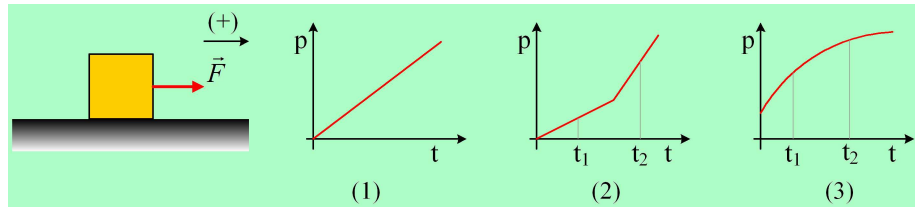
iii) Μετά από λίγο τη στιγμή t_1 το αμαξίδιο κινείται προς τα δεξιά με ταχύτητα $v_1=1\text{m/s}$. Για την στιγμή αυτή:

α) Να υπολογιστεί η ταχύτητα του σώματος Σ την στιγμή αυτή.

β) Να υπολογιστεί ο ρυθμός μεταβολής της ορμής κάθε σώματος.

5) Πληροφορίες από διαγράμματα ορμής.

Ένα σώμα κινείται σε λείο οριζόντιο επίπεδο, προς την θετική κατεύθυνση ενός προσανατολισμένου άξονα x , με την επίδραση μιας οριζόντιας δύναμης F .

i) Αν η ορμή του σώματος μεταβάλλεται όπως στο διάγραμμα (1), η ασκούμενη δύναμη $\vec{F}$:

- Έχει σταθερό μέτρο.
- Το μέτρο της αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου.
- Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε, χρειαζόμαστε επιπλέον πληροφορίες.

ii) Αν η ορμή το σώματος μεταβάλλεται όπως στο (2) διάγραμμα, για το μέτρο της ασκούμενης δύναμης τις στιγμές t_1 και t_2 , ισχύει:

$$\alpha) F_1 < F_2, \quad \beta) F_1 = F_2, \quad \gamma) F_1 > F_2.$$

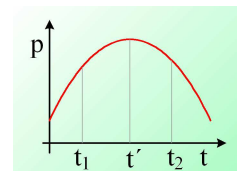
iii) Σε μια άλλη περίπτωση κίνησης του σώματος πήραμε το διάγραμμα (3).

- Η δύναμη $\vec{F}$ έχει κατεύθυνση προς τα δεξιά ή προς τα αριστερά;
- Για το μέτρο της ασκούμενης δύναμης τις στιγμές t_1 και t_2 ισχύει:

$$\alpha) F_1 < F_2, \quad \beta) F_1 = F_2, \quad \gamma) F_1 > F_2.$$

iv) Αν το διάγραμμα της ορμής μεταβάλλεται όπως στο διπλανό σχήμα, τότε:

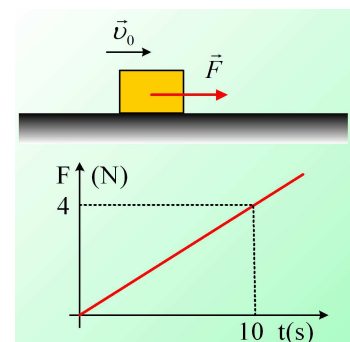
- Να σχεδιάσετε σε ένα σχήμα την ασκούμενη δύναμη στο σώμα τις στιγμές t_1 και t_2 .
- Πόσο είναι το μέτρο της ασκούμενης δύναμης την στιγμή $t'=10s$, όπου η ορμή έχει την μέγιστη τιμή της $p'=20kgm/s$;

6) Η ορμή με την επίδραση μεταβλητής δύναμης

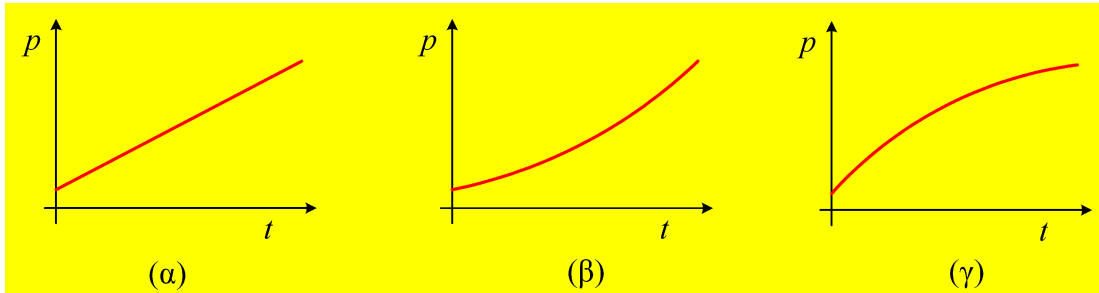
Σε λείο οριζόντιο επίπεδο κινείται ένα σώμα μάζας $4kg$ με σταθερή ταχύτητα $v_0=1m/s$. Κάποια στιγμή, την οποία θεωρούμε ως $t_0=0$, ασκείται στο σώμα μια οριζόντια μεταβλητή δύναμη F , ίδιας κατεύθυνσης με την ταχύτητα, το μέτρο της οποίας μεταβάλλεται όπως στο διπλανό διάγραμμα.

- Ποια η αρχική ορμή του σώματος και ποιος ο ρυθμός μεταβολής της ορμής του τη στιγμή $t_1=10s$;
- Να υπολογιστεί η ταχύτητα του σώματος τη στιγμή t_1 .
- Να υπολογιστεί το έργο της δύναμης F , μέχρι τη στιγμή t_1 , καθώς και ο

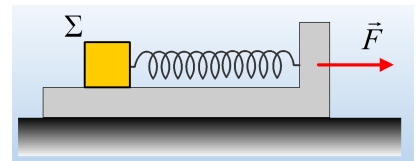
ρυθμός με τον οποίο μεταφέρει ενέργεια στο σώμα η δύναμη, την στιγμή t_1 .

- iv) Ποιο από τα παρακάτω διαγράμματα, παριστάνει την ορμή του σώματος σε συνάρτηση με το χρόνο; Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

7) Ένα σύστημα και οι δυνάμεις

Σε λείο οριζόντιο επίπεδο σύρεται ένα καροτσάκι από ένα παιδί, το οποίο του ασκεί μια οριζόντια δύναμη F . Πάνω στο καρότσι υπάρχει ένα σώμα Σ , το οποίο παραμένει ακίνητο ως προς το καρότσι, δεμένο στο άκρο οριζόντιου ιδανικού ελατηρίου, το οποίο έχει επιμηκυνθεί, όπως στο σχήμα.

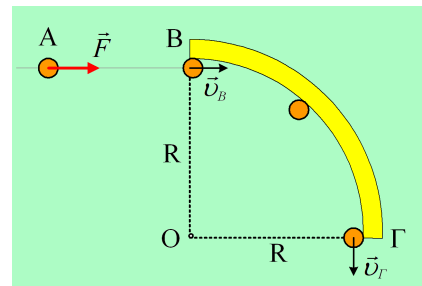

- Να σχεδιάσετε, σε διαφορετικά σχήματα, τις δυνάμεις που ασκούνται στο σώμα Σ , στο ελατήριο και στο καροτσάκι.
- Να χαρακτηρίσετε τις παραπάνω δυνάμεις ως εσωτερικές ή εξωτερικές, για το σύστημα:
  - Σώμα Σ -ελατήριο,
  - Σώμα Σ -καροτσάκι.
  - Σώμα Σ -ελατήριο – καροτσάκι.

Υπενθυμίζεται ότι ένα ιδανικό ελατήριο θεωρούμε ότι έχει αμελητέα μάζα, ενώ δεν αναπτύσσεται τριβή ανάμεσα σε καρότσι και σώμα Σ .

8) Δοο επιταχυνόμενες κινήσεις. Ευθύγραμμη-κυκλική

Μια μικρή σφαίρα ηρεμεί στην θέση Α ενός λείου οριζοντίου επιπέδου. Κάποια στιγμή δέχεται μια σταθερή οριζόντια δύναμη F , με αποτέλεσμα μετά από λίγο να φτάνει στη θέση Β, όπου η δύναμη παύει να ασκείται και η σφαίρα εισέρχεται σε έναν λείο οριζόντιο οδηγό σχήματος τεταρτοκυκλίου, ακτίνας R και κέντρου O , με αποτέλεσμα να εξέρχεται από αυτόν στη θέση Γ (το σχήμα σε κάτοψη). Αν η δύναμη F_1 που δέχεται η σφαίρα από το τεταρτοκύκλιο έχει μέτρο ίσο με το μέτρο της δύναμης F , ενώ $(AB)=x$:

- Το μέτρο της ταχύτητας της σφαίρας στη διάρκεια της επαφής με τον οδηγό, παραμένει σταθερό ή όχι; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.
- Για τα μέτρα των επιταχύνσεων a_1 και a_2 στις διαδρομές AB και $B\Gamma$ αντίστοιχα ισχύει:

$$\alpha) \alpha_1 < \alpha_2, \quad \beta) \alpha_1 = \alpha_2, \quad \gamma) \alpha_1 > \alpha_2.$$

iii) Για την απόσταση $(AB)=x$ ισχύει:

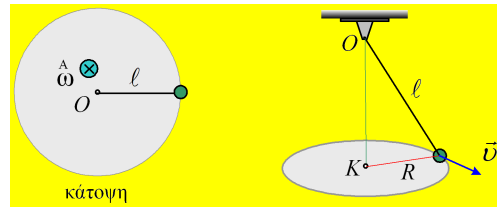
$$\alpha) x=0,5R, \quad \beta) x=R, \quad \gamma) x=1,5R.$$

iv) Αν η μεταβολή της ταχύτητας στη διαδρομή AB έχει μέτρο $\Delta v_{AB}=4\text{m/s}$, να υπολογιστεί το μέτρο της μεταβολής της ταχύτητας στη διαδρομή ΒΓ (Δv_{BG}).

v) Αν η σφαίρα έχει μάζα $m=0,2\text{kg}$, να υπολογιστούν τα έργα των δυνάμεων F και F_1 .

9) Η τάση του νήματος σε δύο ΟΚΚ

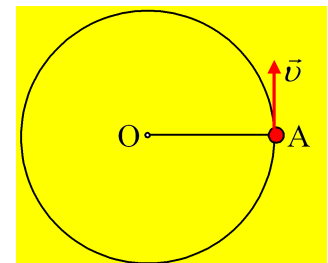
Μια μικρή σφαίρα είναι δεμένη στο άκρο αβαρούς και μη εκτατού νήματος, μήκους $l=2\text{m}$, το άλλο άκρο O του οποίου στερεώνεται σε ένα σημείο λείου οριζοντίου επιπέδου. Η σφαίρα τίθεται σε κίνηση, με κινητική ενέργεια $K=0,9\text{J}$, διαγράφοντας έναν οριζόντιο κύκλο και στο πρώτο σχήμα (σε κάτοψη), έχει σχεδιαστεί το διάνυσμα της γωνιακής ταχύτητας του σώματος.

- i) Να σχεδιάσετε το διάνυσμα της γραμμικής ταχύτητας της σφαίρας, στην θέση του σχήματος.
- ii) Να υπολογίσετε την τάση του νήματος.
- iii) Δένουμε το άκρο O του νήματος στο ταβάνι του δωματίου μας και θέτουμε ξανά σε κυκλική κίνηση τη σφαίρα με την ίδια κινητική ενέργεια, οπότε τώρα η σφαίρα διαγράφει οριζόντιο κύκλο κέντρου K ακτίνας $R=1,2\text{m}$ (το νήμα διαγράφει την πλευρική επιφάνεια ενός κώνου), όπως στο δεύτερο σχήμα.
  - α) Να σχεδιάσετε πάνω στο σχήμα το διάνυσμα τη γωνιακής ταχύτητας της σφαίρας.
  - β) Να βρεθεί το μέτρο της κεντρομόλου δύναμης που ασκείται στη σφαίρα.
  - γ) Να υπολογιστεί η μάζα της σφαίρας, καθώς και η γωνιακή ταχύτητα περιφοράς της.

10) Μια οριζόντια κυκλική κίνηση

Μια μικρή σφαίρα είναι δεμένη στο άκρο νήματος διαγράφοντας οριζόντιο κύκλο κέντρου O, όπως στο σχήμα (κάτοψη), πάνω σε λείο οριζόντιο επίπεδο. Κάποια στιγμή $t_0=0$ η σφαίρα περνά από το σημείο A, ενώ εκτελεί ομαλή κυκλική κίνηση με συχνότητα $f=0,25\text{Hz}$.

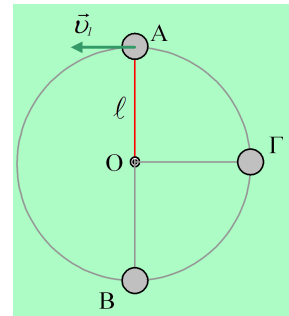
- i) Να υπολογιστεί η γωνία που διαγράφει η σφαίρα μέχρι τη στιγμή $t_1=15\text{s}$, βρίσκοντας και την θέση της την στιγμή αυτή.
- ii) Αν η ακτίνα της κυκλικής τροχιάς είναι $R = 4/\pi$ (m), να υπολογιστεί για το παραπάνω χρονικό διάστημα 0- t_1 :
  - α) Η μεταβολή του μέτρου της ταχύτητας $\Delta|v|$ της σφαίρας.

β) Η μεταβολή της ταχύτητα Δv της σφαίρας.

iii) Τη στιγμή t_1 το νήμα κόβεται με αποτέλεσμα τη στιγμή t_2 η σφαίρα να συγκρούεται με ένα δεύτερο μικρό σώμα (αμελητέων διαστάσεων), το οποίο απέχει απόσταση $d=R$ από το σημείο A. Να βρεθεί η στιγμή t_2 της κρούσης.

11) Μια κατακόρυφη κυκλική κίνηση

Μια μικρή σφαίρα μάζας $0,2\text{kg}$, είναι δεμένη στο άκρο νήματος σταθερού μήκους $l=0,4\text{m}$, διαγράφοντας κατακόρυφο κύκλο κέντρου O, όπως στο σχήμα. Κάποια στιγμή η σφαίρα περνά από το ψηλότερο σημείο της τροχιάς της A, έχοντας ταχύτητα μέτρου $v_1=3\text{m/s}$.

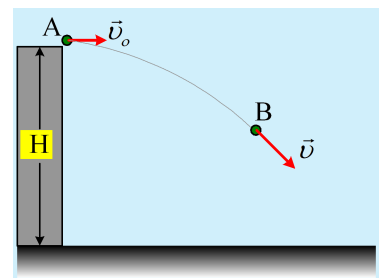

- Να υπολογιστεί η επιτάχυνση της σφαίρας στη θέση A καθώς και η δύναμη που δέχεται από το νήμα.
- Να εξηγήσετε γιατί η σφαίρα θα φτάσει στο χαμηλότερο σημείο της τροχιάς της, σημείο B, έχοντας αυξήσει την ταχύτητά της, χρησιμοποιώντας την επιτάχυνσή της, σε μια τυχαία θέση.
- Να υπολογιστεί η ταχύτητα και η επιτάχυνση της σφαίρας στη θέση B. Πόση είναι η τάση του νήματος στη θέση αυτή;
- Να υπολογιστούν η οριζόντια και η κατακόρυφη επιτάχυνση της σφαίρας, την στιγμή που διέρχεται από την θέση Γ, με το νήμα οριζόντιο. Πόση είναι η τάση του νήματος στην θέση αυτή;

Δίνεται $g=10\text{m/s}^2$.

12) Γνωρίζοντας την ταχύτητα κάποια στιγμή

Από ένα σημείο A, σε ύψος $H=80\text{m}$ από το έδαφος, εκτοξεύεται οριζόντια μια μικρή σφαίρα, με αρχική ταχύτητα v_0 , τη χρονική στιγμή $t_0=0$. Τη στιγμή $t_1=3\text{s}$ η σφαίρα φτάνει σε μια θέση B και η ταχύτητά του σχηματίζει γωνία $\theta=45^\circ$ με την κατακόρυφη διεύθυνση. Αν η αντίσταση του αέρα θεωρείται αμελητέα, ζητούνται:

- Η ταχύτητα της σφαίρας στην θέση B.
- Η οριζόντια απόσταση μεταξύ των θέσεων A και B.
- Το ύψος από το έδαφος της θέσης B.
- Μετά από πόσο χρόνο, η σφαίρα θα φτάσει στο έδαφος στη θέση Γ; Να υπολογιστεί η μεταβολή της ταχύτητας της σφαίρας μεταξύ των θέσεων B και Γ.

Δίνεται $g=10\text{m/s}^2$.

dmargaris@gmail.com